

Sygn. akt I NSNc 725/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

Jolanta Małgorzata Jarząbek (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa P. S.A. z siedzibą w B.

przeciwko A. B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 4 października 2022 r.

skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Ciechanowie z 21 kwietnia 2017 r., sygn. I Nc 777/17,

**uchyla zaskarżony nakaz zapłaty w całości i przekazuje
sprawę Sądowi Rejonowemu w Ciechanowie do ponownego
rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ciechanowie nakazem zapłaty z 21 kwietnia 2017 r., I Nc 777/17, wydany w postępowaniu nakazowym, nakazał pozwanemu A. B. zapłacić P. S. A. z siedzibą w B., w terminie dwóch tygodni 10 257,16 zł z

odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP w skali roku, nie wyższej niż stopa odsetek maksymalnych za opóźnienie za okres od 5 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2546 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2417 zł tytułem zwrotu zastępstwa procesowego kosztów procesu albo w tym terminie wnieść sprzeciw.

Jak ustalił Sąd Rejonowy, 18 maja 2015 r. A. B. zawarł z P. S.A. w B. umowę pożyczki nr [...]. Jako zabezpieczenie przyjęto weksel własny *in blanco*. Dłużnik nie wykonał zobowiązania. W dniu 2 lutego 2017 r. P. S.A. w B. wypowiedziała umowę (k. 54). W dniu 4 marca 2017 r. P. S.A. w B. wypełniła weksel na kwotę 10 257,16 zł z terminem płatności na ten sam dzień.

W ocenie Sądu Rejonowego, weksel dołączony do pozwu został prawidłowo wypełniony, a wcześniej podpisany przez jego wystawcę i wydany osobie uprawnionej do żądania zapłaty sumy wekslowej. Weksel zawierał wszystkie istotne elementy w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo wekslowe. Z uwagi na to, że autentyczność oraz treść wypełnionego weksla nie budziła wątpliwości, powodem była osoba bezpośrednio uprawniona z weksla, Sąd Rejonowy uznał, że stosownie do art. 485 § 2 k.p.c. zachodzą przesłanki do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Nakaz zapłaty uprawomocnił się wskutek niewniesienia sprzeciwu przez pozwanego.

Pismem z 9 marca 2021 r. Prokurator Generalny zaskarżył skargą nadzwyczajną nakaz zapłaty w całości, zarzucając mu naruszenie zasad określonych w art. 76 Konstytucji RP „w postaci zasady ochrony konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu jako strony słabszej strukturalnie w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, przez orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla, wiarygodności wynikającej z zawartej przez A. B. z P. S.A, umowy pożyczki, bez zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru postanowień umowy, z którego wynikało zobowiązanie”.

Jak wynika z uzasadnienia zarzutu, skarżący zarzucił naruszenie art. 76 Konstytucji RP w związku z przepisem art. 385¹ k.c. oraz innymi przepisami zapewniającymi ochronę konsumenta, w tym art. 58 ust. 1 i 2 k.c. oraz przepisami

ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, Dz.U. 2019, poz. 1083 ze zm., dalej: „ustawa o kredycie konsumenckim”). Podkreślił, że Sąd Rejonowy w Ciechanowie „nie zbadał zapisów umowy pożyczki z dnia 18 maja 2015 r. stanowiącej pierwotne źródło zobowiązania pozwanego, pomimo iż zaciągnął on ją w celach konsumpcyjnych, a więc spełnił definicję konsumenta określoną w art. 22¹ k.c., a analizowana umowa podpadała pod definicję kredytu konsumenckiego”, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Ponadto, skarżący zarzucił, że postanowienia umowy pożyczki zastrzegające dla pożyczkodawcy pozaodsetkowe świadczenia na poziomie dwukrotnie przekraczającym wysokość pożyczonej kwoty są niezgodne z prawem i zasadami współżycia społecznego (k. 16). Uchylenie nakazu pozwoleń sądowi *meriti* na wzięcie pod uwagę całokształtu okoliczności prawnych i faktycznych, które w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, winny zostać wzięte pod uwagę (k. 28).

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o „uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ciechanowie z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej”.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przed przystąpieniem do rozpoznania skargi nadzwyczajnej w granicach podstaw i wniosków, Sąd Najwyższy bada z urzędu, czy skarga nadzwyczajna jest dopuszczalna.

Artykuł 95 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904, Dz.U. 2022, poz. 480 ze zm., dalej: „u.SN”) nakazuje stosować do skargi nadzwyczajnej w sprawach cywilnych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹ k.p.c. Wszystkie przepisy o skardze kasacyjnej z wyłączeniem przepisów wskazanych przez ustawodawcę odnosić trzeba do skargi nadzwyczajnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2022 r., I NSNc 309/21).

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN, do elementów konstrukcyjnych skargi nadzwyczajnej należą:

- 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części;
- 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie;
- 3) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany.

Rozpoznawana skarga nadzwyczajna nie zawiera prawidłowo sformułowanego wniosku o uchylenie nakazu zapłaty. Nie precyzuje bowiem wprost, czy skarżący żąda uchylenia zaskarżonego nakazu zapłaty w całości czy w części.

Charakter i skutki prawne braków formalnych, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c. są różnie oceniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Z jednej strony prezentowany jest pogląd, że strona wnosząca skargę powinna zawsze wprost wskazać we wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia, zakres żadanego uchylenia lub zmiany. Brak wyraźnego sformułowania wniosku stanowi – w myśl tego poglądu – zawsze wadę konstrukcyjną skargi, skutkującą jej odrzuceniem *a limine* (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12; 14 stycznia 2016 r., I CZ 116/15; 31 sierpnia 2021 r., II CSK 81/21).

Z drugiej strony prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym samo literalne ujęcie skargi nie ma rozstrzygającego znaczenia w każdym przypadku, jeżeli wnioskowany przez skarżącego sposób rozstrzygnięcia nie budzi wątpliwości. Odrzucenie skargi może mieć miejsce tylko wtedy, gdy określone w art. 398⁴ § 1 k.p.c. wymagania w ogóle nie zostały spełnione albo zostały spełnione w sposób, który uniemożliwia identyfikację przedmiotu skargi kasacyjnej i granic zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 września 2016 r., I CZ 54/16; 30 września 2016 r., I CZ 54/16; 24 kwietnia 2018 r., V CZ 25/18).

Sąd Najwyższy przychylił się do drugiego poglądu z następujących powodów.

Po pierwsze, wyrokiem z 1 lipca 2008 r., SK 40/07 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym do 22 maja 2009 r., jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31

ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP przez to, że upoważnia Sąd Najwyższy do odrzucania skargi kasacyjnej, która nie zawiera wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania. Trybunał Konstytucyjny uznał zaskarżoną normę za przykład nierzetelnej i nieproporcjonalnej procedury sądowej. Trybunał Konstytucyjny podkreślił także, że skutkiem wyroku nie powinno być zróżnicowanie sankcji wiążących się wyłącznie z brakami wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz że konieczna jest interwencja legislacyjna lub odpowiednie ukształtowanie praktyki orzeczniczej. Należy bowiem całościowo wyeliminować przyczyny nieproporcjonalności uregulowania, na podstawie którego Sąd Najwyższy odrzuca skargi kasacyjne obarczone wadami konstrukcyjnymi. Ustawodawca nadając nowe brzmienie art. 398⁶ k.p.c. nie wykonał w pełni sformułowanych w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego wytycznych. Artykuł 398⁶ k.p.c. stanowi bowiem, że obowiązek wezwania do uzupełnienia braków formalnych skargi nie obejmuje braków wskazanych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. Tym samym ciężar wykonywania postanowień Konstytucji RP przesunął się na sam Sąd Najwyższy.

Po drugie, w wyroku z 8 kwietnia 2014 r., SK 22/11 Trybunał Konstytucyjny powtórzył sformułowane w wyroku z 1 lipca 2008 r., SK 40/07 *dictum* i uznał, że art. 180 w zw. z art. 178 i art. 176 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. 2012, poz. 270 ze zm., dalej: „p.p.s.a.”) w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie, bez wezwania do usunięcia braków, skargi kasacyjnej, niespełniającej wymogu zamieszczenia w niej wniosku o uchylenie lub zmianę orzeczenia wraz z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia lub zmiany, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz z art. 78 Konstytucji RP, a także wywodzoną z art. 2 Konstytucji RP zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ustawodawca wykonał ten wyrok wprowadzając art. 177a p.p.s.a. (na mocy ustawy z dnia 9 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz.U. poz. 171), zgodnie z którym, jedynie przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie traktować trzeba jako elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej, których nieposzanowanie skutkuje jej odrzuceniem, bez uprzedniego wzywania do usunięcia braków.

Po trzecie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego silnie reprezentowany jest

nurt dopuszczający odstępstwa od literalnej wykładni przepisów dotyczących formalnych wymogów skargi kasacyjnej, jeżeli wnioskowany przez skarżącego sposób rozstrzygnięcia nie budzi wątpliwości. Odstąpienie przez Sąd Najwyższy od literalnej wykładni przepisów dotyczących formalnych wymogów skargi kasacyjnej każdorazowo podlega jednak ocenie Sądu (por. poza cytowanymi wyżej postanowieniami Sądu Najwyższego także postanowienia z: 22 czerwca 2016 r., III CZ 22/16; 15 czerwca 2016 r., II CZ 43/16).

Po czwarte, w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2017 r., V CSK 675/16; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., II CSK 99/18) oraz Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki TK z: 28 października 2010 r., P 25/09; 8 lipca 2002 r., SK 41/01; 2 grudnia 2014 r., P 29/13), sądy i trybunały winny stosować zasadę *falsa demonstratio non nocet*. W prawie procesowym powinna więc liczyć się przede wszystkim istota podejmowanej czynności procesowej, nie należy więc decydującego znaczenia przywiązywać do niedokładności, omyłek pisarskich czy błędów redakcyjnych.

Po piąte, zasada *falsa demonstratio non nocet* znajduje bezpośredni wyraz w obowiązującym art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c. Jest on stosowany odpowiednio także w postępowaniu kasacyjnym i ze skargi nadzwyczajnej. Zgodnie z tym przepisem mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym. Jak słusznie wskazuje Sąd Najwyższy przepis ten wyklucza odrzucenie skargi kasacyjnej, jeżeli z jej treści jednoznacznie wynikają jej elementy konstrukcyjne (por. choćby postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2018 r., V CZ 25/18).

Po szóste, badana skarga nadzwyczajna nie określa wprost zakresu uchylenia zaskarżonego nakazu zapłaty. Bliższa analiza skargi i jej uzasadnienia jednoznacznie jednak wskazuje, że skarżący wnioskuje o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości. Nakaz zapłaty został nie tylko zaskarżony w całości, ale zarzuty i ich uzasadnienie wskazują jednoznacznie, że skarżący dąży do uchylenia nakazu w całości, skoro kwestionuje całe postępowanie prowadzące do jego wydania. Zarzuca oczywiste zaniechanie zbadania przez Sąd z urzędu

stosunku podstawowego – stosunku pożyczki konsumenckiej, a poprzestanie na ocenie stosunku wekslowego. Skoro całe postępowanie obarczone jest wadą, konieczne jest uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości. Dlatego Sąd Najwyższy uznał, że stwierdzony brak skargi jest w istocie oczywistą niedokładnością skarżącego, która nie powinna mieć miejsca w przypadku podmiotu takiego jak skarżący. Niedokładność ta nie stanowi jednak – stosownie do art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c. – przeszkody do merytorycznego rozpoznania skargi.

Przechodząc do merytorycznej oceny podstawy skargi, należy stwierdzić, że art. 76 Konstytucji RP zobowiązuje władze publiczne do ochrony konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, w zakresie określonym w ustawie. O ile w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego akcentowano znaczenie art. 76 Konstytucji RP jako normy obiektywnego porządku konstytucyjnego – zasady prawnej i wytycznej dla ustawodawcy (wyroki TK z: 21 kwietnia 2004 r., K 33/03; 13 września 2005 r., K 38/04; 17 maja 2006 r., K 33/05; 13 września 2011 r., K 8/09), o tyle w judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się na obowiązek uwzględniania tego przepisu przez sądy przy interpretacji i stosowaniu prawa (wyroki Sądu Najwyższego z: 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 5 października 2021 r., I NSNc 366/21; 27 października 2021 r., I NSNc 180/21).

Stanowisko to Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela, zaznaczając że przepis art. 76 Konstytucji RP – jak wynika z jego brzmienia – stosowany być powinien w związku z przepisami ustaw zwykłych wyznaczającymi ramy prawne ochrony praw konsumentów, w tym w związku z art. 385¹ k.c. Artykuł 76 Konstytucji RP nie jest źródłem praw podmiotowych, stanowi zasadę polityki państwa, którą władze publiczne mają obowiązek realizować (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 lutego 2000 r., III CZP 26/99). Dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego z art. 76 Konstytucji RP jest powoływany w związku z art. 385¹ k.c. Z tych przepisów jest wyprowadzany obowiązek sądów badania z urzędu abuzywności postanowień w umowach konsumenckich, w postępowaniu nakazowym i postępowaniu upominawczym

(wyroki Sądu Najwyższego z: 22 czerwca 2022 r., I NSNc 455/22; 6 kwietnia 2022 r., I NSNc 224/21; 6 kwietnia 2022 r., I NSNc 336/21; 13 kwietnia 2022 r., I NSNc 427/21; 13 kwietnia 2022 r., I NSNc 465/21; 20 kwietnia 2022 r., I NSNc 615/21; 27 kwietnia 2022 r., I NSNc 630/21).

Z uzasadnienia zaskarżonego nakazu zapłaty wynika jasno, że Sąd ograniczył się do zbadania stosunku wekslowego, działając wbrew obowiązкови zbadania przed wydaniem nakazu zapłaty, treści umowy konsumenckiej. Z samego uzasadnienia nakazu zapłaty wynika, że Sąd Rejonowy w Ciechanowie za bezsporne przyjął ustalenia dotyczące zawarcia umowy pożyczki, formy udzielonego zabezpieczenia oraz niewywiązania się pozwanego z zobowiązań wynikających z umowy.

Tymczasem, zarówno niezbadanie stosunku podstawowego, jak i charakter prawny oraz wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu udzielonego pozwanemu, budzi w niniejszej sprawie zasadnicze wątpliwości.

Po pierwsze, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że dochodzenie wierzytelności wekslowej wymaga badania stosunku podstawowego i uwzględniania zarzutów na tym stosunku opartych (por. uchwały Sądu Najwyższego z: 25 listopada 1963 r., III CO 56/63; 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66; 24 stycznia 1972 r., III PZP 17/70; postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 lipca 2017 r., I CSK 717/16; 29 października 2020 r., V CSK 575/18). Dlatego wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia dochodzenie wierzytelności wekslowej (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 20 czerwca 2008 r., IV CSK 65/08; 28 kwietnia 2016 r., V CSK 519/15; 21 lipca 2017 r., I CSK 717/16), a bezpodstawność roszczenia głównego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 1997 r., I CKN 48/97). Można zatem mówić o swego rodzaju priorytecie stosunku podstawowego wobec stosunku wynikającego z weksla (por. uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Cywilnej i Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 24 kwietnia 1972 r., III PP 17/70; wyroki Sądu Najwyższego z: 14 marca 1997 r., I CKN 48/97; 31 maja 2001 r., V CKN 264/00; 6 października 2004 r., I CK 156/04; 9 grudnia 2004 r., II CK 170/04; 14 listopada 2006 r., II CSK 205/06; 28 kwietnia 2016 r., V CSK 519/15).

Po drugie, jeżeli językowe metody wykładni przepisu prowadzą do trudnych do zaakceptowania rezultatów, a przepis art. 485 § 2 k.p.c. literalnie upoważniał Sąd do wydania nakazu zapłaty w sprawie konsumenckiej, takiej jak ta, Sąd zobowiązany był do sięgnięcia po metody pozajęzykowe i zapewnić ochronę praw i interesów konsumenta, to przy uwzględnieniu dyrektywy wykładni systemowej i celowościowej, a zwłaszcza konstytucyjnych zasad ochrony konsumenta i zaufania (wyroki Sądu Najwyższego z: 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20; 10 czerwca 2021 r., I NSNc 140/20; 5 października 2021 r., I NSNc 366/21).

Po trzecie, Trybunał Sprawiedliwości na długo przed wydaniem przez Sąd Rejonowy zaskarżonego nakazu zapłaty podkreślał, że dyrektywę 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L 95, s. 29 ze zm.; polskie wydanie specjalne Dz.Urz. UE: rozdział 15, t. 2, s. 288 ze sprostowaniami Dz.Urz. UE L 276 z 13 października 2016 r., s. 17, Dz.Urz. UE. L 155 z 19 czerwca 2018 r., s. 35 oraz Dz.Urz. UE. L 359, s. 21 z 29 października 2020 r., dalej: „dyrektywa 93/13”), „należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego takim jak będące przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, które nie zezwalają sądowi rozpatrującemu pozew o nakaz zapłaty na dokonanie oceny z urzędu, *ab limine litis* ani na żadnym innym etapie postępowania – mimo że dysponuje on niezbędnymi w tym celu wszelkimi elementami prawnymi i faktycznymi – nieuczciwego charakteru warunku dotyczącego odsetek za zwłokę znajdującego się w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, w braku sprzeciwu wniesionego przez tego ostatniego.” (por. wyrok TSUE z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, *Banco Español de Crédito SA*, pkt 57). Sąd Rejonowy miał obowiązek zastosować sprecyzowany przez Trybunał Sprawiedliwości standard i odmówić wydania nakazu zapłaty.

Po czwarte, art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. wyłącza kontrolę abuzywności postanowień umownych tylko wtedy, gdy określają one świadczenia główne stron i tylko wtedy, gdy „zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.”. Przepis ten należy interpretować w zgodzie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, przy uwzględnieniu

utrwalonego już orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (por. np. wyroki TSUE z: 30 kwietnia 2014 r. w sprawie C-26/13, Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt, pkt 42; 26 lutego 2015 r. w sprawie C-143/13, Bogdan Matei i Ioana Ofelia Matei przeciwko SC Volksbank România SA, pkt 49; 23 kwietnia 2015 r. w sprawie C-96/14, Jean-Claude Van Hove przeciwko CNP Assurances SA, pkt 31; 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, R. P. Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, pkt 31; 20 września 2018 r., w sprawie C-51/17, OTP Bank Nyrt. I OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. przeciwko Teréz Ilyés i Emilowi Kissowi, pkt 54, 66; 3 września 2020 r. w połączonych sprawach C-84/19, C-222/19 i C-252/19, pkt 69). Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości jednoznacznie wynika, że przepis art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 jest przepisem wyjątkowym, który należy interpretować ściśle, ścisłej wykładni wymaga więc także art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.

Po piąte, w orzecznictwie wielokrotnie uznawano za abuzywne postanowienia umowne obciążające pożyczkobiorcę nieuzasadnionymi kosztami pozaodsetkowymi (opłatami windykacyjnymi, prowizjami, opłatami operacyjnymi czy nadmiernym ubezpieczeniem) o wysokości podobnej do udzielonej pożyczki (por. wyrok SO w Łodzi z 29 października 2020 r., III Ca 1173/20; wyrok SO w Poznaniu z 5 lutego 2021 r., II Ca 1485/20; wyroki SO w Gliwicach z: 17 listopada 2015 r., III Ca 1544/15; 9 sierpnia 2017 r., III Ca 464/17; 7 czerwca 2018 r., III Ca 2167/17). Stanowisko to prezentuje także Sąd Najwyższy (por. wyrok z 22 czerwca 2022 r., I NSNc 455/21).

Niezbądanie przez Sąd Rejonowy powyżej wskazanych okoliczności, prowadzi do wniosku, że skarga nadzwyczajna ma uzasadnioną podstawę.

Decydując się na uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości, Sąd Najwyższy kierował się treścią art. 89 § 1 *in principio* u.SN. oraz utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem, że demokratyczne państwo prawne zobowiązane jest usuwać z obrotu rozstrzygnięcia obarczone poważnymi wadami, w szczególności naruszające podstawowe zasady konstytucyjne. Sąd Najwyższy uznał, że demokratyczne państwo prawne zobowiązane jest do skutecznej ochrony podstawowych praw pozwanego oraz zasady zaufania jednostek do państwa, naruszonego prowadzeniem przez Sąd postępowania

w sposób oczywiście sprzeczny z gwarancjami konstytucyjnymi oraz uregulowaniami prawa Unii.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd *a quo* zbada, czy postanowienia umowy ustanawiające pozaodsetkowe koszty kredytu, w tym ubezpieczenie, są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta. Sąd zobowiązany jest przy tym uwzględnić, że pozaodsetkowe koszty udzielonego kredytu konsumenckiego, w tym koszty ubezpieczenia, nie tylko nigdy nie mogą przewyższać miar określonych w przepisach ustawy o kredycie konsumenckim, ale w każdym przypadku przedsiębiorca musi wiarygodnie wykazać, że są to koszty obiektywnie uzasadnione, transparentne i zrozumiałe dla przeciętnego konsumenta. Okoliczności podnoszone przez powoda w odpowiedzi na skargę, jakoby poszczególne postanowienia umowy zostały wskazane w sposób czytelny i zrozumiały, a pozwany dobrowolnie wyraził zgodę na objęcie ochroną ubezpieczeniową (k. 42 i k. 44), budzą poważne wątpliwości i wymagają szczegółowego zbadania przez Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN. O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

[as]